

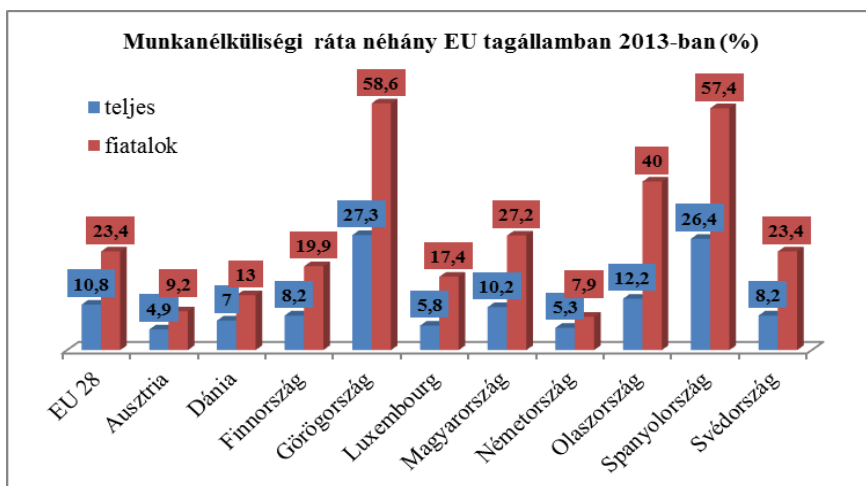
IFJÚSÁGI MUNKANÉLKÜLISÉG

A Képviselői Információs Szolgálat Infojegyzete az ifjúsági munkanélküliség európai uniós és magyar helyzetét, valamint a kezelésére bevezetett európai programokat és magyar intézkedéseket mutatja be.

Az ifjúsági munkanélküliség kérdésköre az Európai Unióban a gazdasági válság óta került előtérbe. A válság fiatalokra gyakorolt hatásai, a munkanélküliség dinamikus növekedése a 15-24 év alatti korosztályban, a munkaerőpiacról kiszoruló vagy oda belépni sem tudó fiatalok romló társadalmi helyzete, a munkaerőpiac és az oktatási rendszer közti összefüggések egyre sürgetőbbé tették a probléma uniós szintű kezelését.

2008-ig a fiatalok munkanélküliségi rátája általában a teljes munkanélküliség kétszerese volt. Úgy tűnik, hogy **a gazdasági válság a fiatalokat súlyosabban érinti**, egyre nehezebben szerzik meg első munkahelyeiket és munkatapasztalataikat, míg az idősebb generációk valamivel védettebbek. A fiatalokat gyakran alkalmazzák valamilyen bizonytalanabb atipikus foglalkoztatási formában. Egy fiatal számára a féléves munkanélküliség hosszú időszaknak számít; általában nincsenek anyagi tartalékaik sem. A magas ifjúsági munkanélküliség számszerűsíthető gazdasági veszteséget jelent az államnak. Az EU és az ILO közös számításai szerint a teljes európai anyagi veszteség eléri a 150 milliárd eurót, ami az európai GDP 1,2 százalékának felel meg.

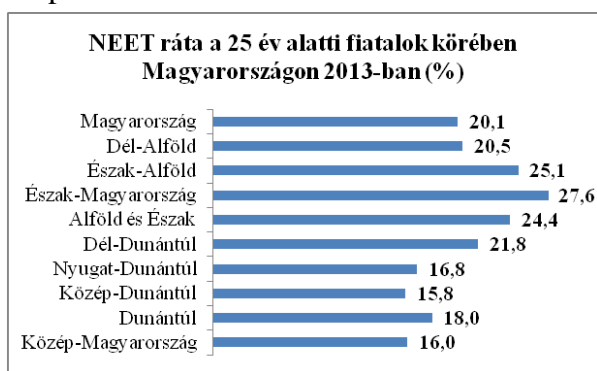
A magas munkanélküliség **demográfiai következményei**, hogy a biztos anyagi egzisztencia hiányában kitolódik a családalapítás és a gyermekvállalás időszaka, illetve, hogy a fiatalok egy része elvándorol. Sem az EU, sem tagállamai nem engedhetik meg maguknak, hogy képzett vagy kevésbé képzett generációk ne vegyenek részt az értéktelítő folyamatokban, perspektíva hiányában a társadalom gyakorlatilag „elveszítse” őket.

Forrás: Eurostat

- Az Európai Unióban a munkanélküliségi arány 10,6 százalék. Magyarországon 2013 és 2014 januárja között e ráta 11,2 százalékról 8,3 százalékra csökkent. (Eurostat, 2014. április)
- Az EU-ban jelenleg 5,4 millió fiatal van munka nélkül. (Eurostat)
- A 15-24 évesek munkanélküliségi rátája 2013-ban az EU-ban 23,4%, Magyarországon 27,2% volt.
- A magas ifjúsági munkanélküliség csökkentette az uniós társadalmi kohézióját és gazdasági versenyképességét.
- NEET kategóriába olyan fiatalok tartoznak, akik nincsenek alkalmazásban és sem oktatásban sem egyéb képzésben nem vesznek részt.
- Székely László, az Alapvető Jogok Biztosa a "Munka Méltósága" című projekt keretében vizsgálta a fiatalok munkaerő piaci helyzetét (2013).
- A magyar fiataloknak jelenleg 3,7 százaléka kezd önálló vállalkozásba. A fiatalokat alacsony kockázatvállalási hajlandóság jellemzi. Háromnegyedüknek nincs saját induló tőkéje (Bridge Budapest felmérés, 2013).
- Az alapkészségek alacsony szintje a szakiskolákban súlyos korlátot állít a versenyképes tudást megszerzése, a folyamatosan tanulni képes szakmunkások kinevelése elé (Matheika, 2013).

A munkanélküliségi ráta mellett riasztó adat az ún. **NEET** (neither in education, employment or training) kategóriába tartozók magas száma is: **az Unióban jelenleg 7,5 millió fiatal (15-24 éves) nem dolgozik, és nem vesz részt oktatásban vagy képzésben sem.** A 25-29 évesek körében ez a szám 6,5 millió fő. A NEET-fiatalok köre igen sokszínű. A családi háttér, az egészségi állapot, az iskolai végzettség, a bevándorló vagy született állampolgár státusz mind befolyással vannak arra, hogy ki milyen eséllyel kerül be a csoportba.

Forrás: Eurostat

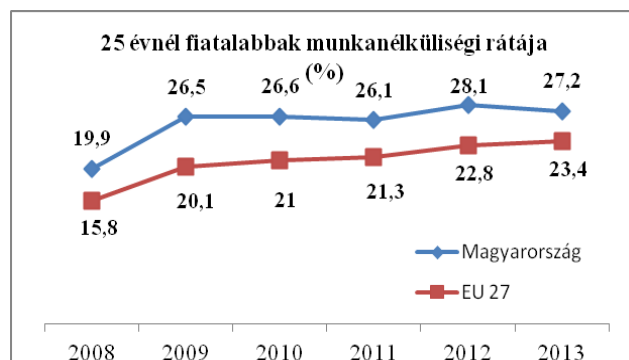
AZ EURÓPAI UNIÓ INTÉZKEDÉSEI

- 2010: A „[Mozgásban az ifjúság](#)” program meghirdetése, amely a 75 százalékos teljes uniós foglalkoztatottságot célul tűző [Európa 2000](#) stratégia része. Elsődleges célként az oktatásnak és a képzésnek a fiatalok és a munkaadók igényeihez igazítását és az oktatásból a munkaerőpiacra történő átmenet megkönnyítését tűzte ki.
- 2011: A [Több lehetőséget a fiataloknak!](#) elnevezésű kezdeményezés elfogadása, amely nagyobb együttműködésre ösztönöz a Bizottság és elsősorban a magas munkanélküliséggel küzdő országok kormányai között.
- 2012: Az [Ifjúsági foglalkoztatási csomag](#) elfogadása, amely a fő cselekvési irányokat rögzíti.
- 2013. április: [ET ajánlás](#) kihirdetése az ifjúsági garancia létrehozásáról.

- 2013. június: **Átfogó cselekvési terv elfogadása** az EU csúcson. A terv célul tűzte ki az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés és az **ifjúsági garancia rendszer** (lásd később) gyorsabb megvalósítását, az ifjúsági mobilitás növelését és a szociális partnerek nagyobb mértékű bevonását a problémák kezelésébe.
- 2013. november: A garanciaprogram költségvetésének megszavazása az EP-ben
- 2013. december: A tagállami garanciaprogramok kidolgozásának határideje; eddig hazánkkal együtt 17 állam tette ezt meg.

Az átfogó cselekvési terv elemei

A cselekvési terv legfontosabb része az [ifjúsági garancia rendszer](#). Ennek keretében a tagállamok vállalják, hogy a NEET kategóriába tartozó 25 év alatti fiatalok a munka helyük elvesztését vagy az iskolarendszerű tanulmányaik befejezését követő négy hónapon belül megfelelő állásajánlatot kapnak; vagy tanulószerveződéses gyakorlati képzésben, illetve gyakornoki programban vesznek részt. Az Unió a strukturális alapokon, azon belül főleg az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezésen keresztül biztosítja a finanszírozást a tagállamoknak. A kezdeményezésre 6 milliárd eurót különítettek el, amelyet a 2014-2020 közötti költségvetési időszak első három évére ütemeztek. Magyarország ebből 46,5 millió eurót kap.

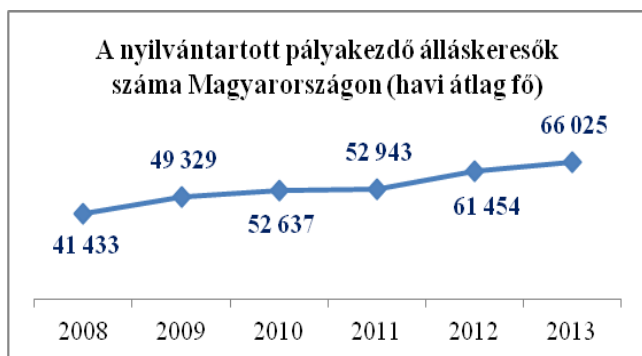
Forrás: Eurostat

Támogatásban az EU azon régiói részesülhetnek, ahol az ifjúsági munkanélküliségi ráta 25 százaléknál magasabb. Ez Magyarországon négy régiót érint (Észak-Magyarország, Észak-Alföld, Dél-Dunántúl és Dél-Alföld).

A cselekvési terv ösztönözni kívánja továbbá a **fiatalok nagyobb mobilitását**, más tagállamban való munkavállalását. Továbbfejlesztik az „[Az első EURES-állásod](#)” és a határokon átnyúló szakképzést is támogató „[Erasmus +](#)” kezdeményezést. Ösztönzik a tagállamokat, hogy az Európai Szociális Alapból folyósított juttatások egy részét a határokon átnyúló mobilitási rendszerek támogatására fordítsák. Célul tűzték ki a magas színvonalú **tanulószerződéses gyakorlati képzések** biztosítását, melynek érdekében együttműködést alakítanak ki a magánszféra, a szociális partnerek és a vállalkozások között. Bevezetik a **szakmai gyakorlatok minőségi keretrendszerét** (European quality framework on traineeships).

TÉNYEK ÉS VÉLEMÉNYEK A MAGYAR HELYZETRŐL

- A 25 év alattiak **aktivitása** elsősorban a tanulmányok miatt alacsony (9%). A 25-29 éves korosztályban a nyolc vagy kevesebb osztályt végzettek kevesebb mint négytizede, míg a felsőfokú végzettségűek nyolctizede dolgozik. A [Magyar Ifjúság 2012](#) tanulmánykötet adatai alapján a tanulás vagy akár az anyasági ellátás melletti munkavégzés 2012-ben nagyon alacsony gyakorisággal jellemző a magyar fiatalokra.
- A 15-24 éves korosztály **munkanélküliségi rátája** 2,6-szerese a teljes munkanélküliségnek. A 25 év alattiak munkanélküliségi rátája 27,2%. (KSH, 2013)
- Az Eurostat adatai szerint a 18-24 éves fiatalok 20,1 százaléka a **NEET** kategóriába tartozik. (Az EU-ban ez az arány 17%.)

Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat

- Matheika Zoltán közgazdász (Kopint-Tárki Konjunktúrakutató Intézet Zrt.) szerint **két fő problémára** kell megoldást találni: csökkenteni kell a felsőfokú végzettségnél alacsonyabb képzettséggel rendelkezők foglalkoztatási esélyekben meglévő hátrányait; és növelni kell a még tanulók esetében a munkaerőpiaci aktivitást (duális képzés, szakmai gyakorlatok jelentősége).
- Köllő János közgazdász (MTA, Közgazdaságtudományi Intézet) szerint a vállalatok abban érdekeltek, hogy a szakiskolák olyan szakmunkásokat bocsássanak a munkaerőpiacra, akik hosszú távon is képesek az állandóan változó technológiákhoz alkalmazkodni.

EDDIGI KORMÁNYZATI INTÉZKEDÉSEK

- Az **Első munkahely garancia program** javítani kívánja a fiatal munkavállalók munkaerő-piaci helyzetét, támogatja az első munkahely és a szükséges munkatapasztalat megszerzését. A célcsoport a 25 év alatti regisztrált pályakezdők, ezen belül is a szakképzetlen és a tartós álláskereső fiatalok. A program három elemből áll: munkaerőpiaci szolgáltatás, bérköltség támogatás, utazási költség támogatás. Bérköltség támogatás akkor állapítható meg, ha a pályakezdőt legalább napi 4 órában foglalkoztatják, a figyelembe vehető munkabér mértéke maximum a kötelező legkisebb munkabér 150%-a lehet, ami 2014-ben 152 250 Ft.
- A **Munkahelyvédelmi Akcióterv** keretében a munkáltatónak a legfeljebb 180 nap munkaviszonnyal rendelkező pályakezdő munkavállaló esetén nem kell szakképzési hozzájárulást és a bruttó bér (de legfeljebb 100 ezer Ft) után szociális hozzájárulási adót fizetni a foglalkoztatás első két évében. 25 év alatti munkavállalók esetén a 27 százalékos szociális hozzájárulási adó helyett 12,5 százalékot kell fizetni.
- Az európai **ifjúsági garancia rendszer keretében** Magyarország a 2014-2020-as költségvetési ciklusban mintegy 15 milliárd Ft-hoz jut.

- Korábban a „nyári diákmunka elősegítése” című program keretében önkormányzatok és önkormányzati fenntartású intézmények igényelhetek támogatást 16-25 év közti diákok legfeljebb két hónapig tartó foglalkoztatásához.
- A **lakhatási támogatás** a fiatalok számára is eszköz lehet a mobilitási korlátok csökkentésére. A támogatás alapvetően a munkahelyhez közel történő költözésre, a munkavállaló és családjának lakhatására fordítható. Feltétele a legalább 6 hónapra szóló és legalább heti 20 órás munkaviszony. A támogatás maximum 18 hónapra szól.
- Fiatalok vállalkozóvá válását segítő, a Közép-magyarországi régióban megvalósuló kormányzati program keretében 830 millió

"A duális képzési rendszerek ugyanis ugródeszkaként szolgálhatnak a fiatalok munkaerőpiacon történő jó és biztos elindulásához, és garantálhatják, hogy a megfelelő képzettségek álljanak a vállalkozások rendelkezésére."
(dr. Székely László, Alapvető Jogok Biztosa)

Ft-ot biztosítanak majd 18-35 év közötti fiatalok számára. Ebből 350 fő vehet részt jogi, gazdasági, marketing ismereteket adó képzésben, majd közülük 200

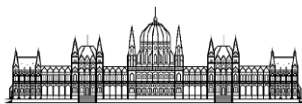
összegű támogatást vállalkozása megindításához.

- A kormány 2014-ben 7,5 milliárd Ft-os keretösszegben, pályázat útján elnyerhető támogatás nyújt olyan kkv-knak, amelyek **tanulószerződéssel foglalkoztatnak** szakiskolai vagy szakközépiskolai tanulókat. A nyertesek tanulónként 1,5 millió Ft-ot kapnak. Ezen felül egy vállalkozás összesen 15 millió forintot kaphat technológiai fejlesztésre, amely lehetővé teszi, hogy a tanulók korszerű vállalati képzésben részesülhessenek.

Források:

- [Youth employment – European Commission](#) – Európai Bizottság – Fiatalok foglalkoztatásáról
- [Youth employment – Council of Europe](#) – Európai Tanács – Fiatalok foglalkoztatásáról
- Employment: [17 Member States have submitted Youth Guarantee Implementation Plans](#)
- Nem foglalkoztatott, oktatásban vagy képzésben nem részesülő „NEET”-fiatalok – jellemzők, költségek és szakpolitikai válaszleptések Európában – Eurofond kiadvány, [EF/12/54/HU](#)
- Négy hónap alatt minden fiatalnak legyen állása - megvalósulhat az ifjúsági garancia? Interjú Andor László európai biztossal – [hrportal.hu, 2013. április 22.](#)
- Székely Levente (szerk): [Magyar Ifjúság 2012 – Tanulmánykötet](#), Kutatópont, 2013
- [Matheika Zoltán: Az ifjúsági munkanélküliség magyarországi sajátosságai](#), Friedrich Ebert Stiftung, 2013.
- [Óvodától a munkahelyig](#) – KSH, 2013. június
- Robert Muzsalyi: Problems with the Youth Employment in Hungary with Special Regards on the EU2020 Strategy, in: Acta Iuventum Caroliensia, 2. 2012. p126-139
- Ónody-Molnár Dóra- Révész Sándor: Nagy magyar tehetetlenség – [NOL, 2014. március 14.](#)
- Munkanélküliekből vállalkozók – tőkehiányban – HVG, 2014. március 29.
- [A Munka Méltósága Projekt](#), 2013/4 – az alapjogi biztos munkajogi projektje
- [2011. évi CLXXXVII.](#) törvény a szakképzésről
- [2013. évi LXXVII.](#) törvény a felnőttképzésről

Készítette: Kardos Krisztina
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

ORSZÁGGYŰLÉS HIVATALA KKI

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486